

Inserati se sprejemajo in velja trislojna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Staem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " "
za četrt leta . . . 2 " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Zagrebska univerza in Slovenci.

(Konec.)

Kaj potem pomaga ponosno reči: „mi smo Slovenci“, če se vedno zraven pristavlja „pa liberalni (to je ponemčeni) Slovenci“! Zatoraj opominjamo vse prave slovenske rodoljube, naj noč in dan mislijo na osvobodjenje naše mladine iz krempljev ponemčevalnih šol, naj začnejo resno misliti na slovenske srednje in više šole.

Že dostikrat se je pretresovalo vprašanje slovenskega vseučilišča, pa to pretresovanje je bilo le preveč podobno zidanju zračnega grada, kajti na resno poganjanje se ni mislilo; v državnem zboru so Nemci to misel s krototom pogreznili; med tem pa deželica Salzburg in bukovinski birokrati isto prošnjo z veliko večjo nado stavljajo. Mi smo ustavakom, katerim naši „maloslovenci“ plajšč nosijo, na milost in nemilost izročeni, od državnega zbora nimamo nič upati, le cesar sam bi nam morda utegnil kedaj to in enake prošnje uslišati.

Za sedaj imamo prav malo upanja. Če se dalje pomisli, kako težavno bi bilo potrebne moči in pripomočke za količkaj veljavno vseučilišče dobiti, ne more se nikakor imenovati malomarnost, če vprašanje za celo univerzo slovensko s štirimi fakulteti za sedaj opustimo. Bogoslovna in pravna fakulteta bi se pač mogli brez prevelikih težav ustanoviti.

Veliko bliže ko samostojna slovenska univerza nam stoji zdaj vprašanje, kako bi se storilo mogoče, da bi se zagrebško vseučilišče tudi Slovencem odprlo. Zagreb je naravno središče avstrijskega jugoslovanstva, in daleč prekosivši našo Ljubljano postaja tudi duševno ognjišče. Po akademiji, po vseučilišču se bo širila veda, izobraženost in luč med Jugoslovane, da bodo veselo v pravem slovanskem duhu napredovali. Kaj bi bilo bolj naravno, ko da se tega napredka bolj vdeležimo tudi mi? Gotovo ne bi se pokazali mi, vdeleživši se tega znanstvenega zavoda, kot duševne reže, pri Hrvatih vednosti iskajoče, ampak pridobili bi si na vseučilišču kmalo tisto veljavo, ki nam gre po naši tehtni duševni sili.

Vse bi bilo dobro, lahko bi se bile napravile v Zagrebu slovenske stolice, ko bi nesrečnega dvalizma ne bilo, ki nas nenaravno loči od naših bratov.

Vsled dvalizma niso spričala ogersko-hrvaških učilišč veljavna za Cislajtanijo, tedaj tudi za nas Slovence ne; zagrebška univerza bo diplomirana le za Oggersko in Hrvaško. Niti Dalmatinci je ne bodo mogli obiskovati, ako bodo hoteli po študijah v Dalmaciji službe iskati, — toliko manj mi Slovenci. Se ve da, kdor je tako premožen, da ne študira iz potrebe do kruha (to je službe), njemu ne bo zabranjeno slušati predavanja v Zagre-

bu. Pa koliko je pri nas takih? Morda ne eden.

In kaka zguba je na tem za nas! V Zagrebu bi naši dijaki lože shajali, ker je živjež dober kup; imeli bi za kolege brate Hrvate in Srbe, in ne bi bili sovraženi in grdogledani, kakor na Dunaji in v Gradcu, kjer oholi Nemci naše dijake s tujci pitajo in jim nobene odločilne besede ne dajo; spoznavali bi se Slovenci z drugimi Jugoslovani, in naše približanje k južnim bratom bi se po tej poti začelo oživljati; in tretjič, kar je največ vredno, naši mladenči ne bi se odtujili domovini, ampak polni domoljubja in ljubezni za slovansko misel prišli bi domu in stopili v svoj delokrog, domovini na blagor in čast.

Ugovarjalo se bo morda, da na Zagrebški univerzi ne bodo iz začetka učn. pripomočki tako bogati, ko po drugih starejših vseučiliščih; to se ne dá tajiti; a pomisliti je zopet, da kdor ima veselje za uk in za svojo stroko, se iz živih razgovorov in iz malo knjig več nauči, ko oni, ki se uči le zavolj skušnje in knjig na cente požrè. Da bi naši dijaki v Zagrebu več veselje za uk imeli, je jasno: 1. profesorji so narodnjaki in bodo z veseljem iz rodoljubja več za uk storili, ko drugi, ki odberejo svoje ure, ker so plačani, družega interesa pri stvari pa nimajo; 2. svobodno gibanje slovanskih dijakov, ki se bodo čutili kot gospodarje slovanske univerze, prouzročilo bo tudi svobodno duševno razvijanje v slovanskem duhu, in ponos jim bo branil privezati slovansko vedo in umetnost na triumfatorični voz tujega učenjaštva. To vse se ne dá ovreči.

Res, nesrečni dvalizem nam je tukaj zelo na kvar, in misliti nam je na pota in sredstva, kako bi ovire odpravili, ki nam zabranjujejo vhod v zagrebško svetišče vednosti.

Kličemo toraj naše rodoljube, in v prvi vrsti naše poslance, naj to stvar v roke vzamejo, in naj poskusijo vsa mogoča sredstva do zaželenga cilja. Pri državnem zboru ne opravimo nič, pri ministerstvu tudi nič, morda nam bodo celó Madjari ovire stavljali; najboljša pot se nam še zdi naravnost do cesarja. Pred začetkom ni treba obupati. Vsakako pa bi mi želeli, ko bi prihodnji kranjski deželni zbor poprijel se te stvari in za resno doganjanje tega, da bi diplomi zagrebške univerze vsaj tudi veljavo imeli po vsi Avstriji, potrebne korake storil.

Mar morajo tudi vede imeti colno mejo?!

Liberalna pa klerikalna šola.

V.

„Čegar je šola, tega je prihodnost!“ je spregovoril nedavno grof Henrik Zichy v katoliškem društvu Šopronjskem. Da bi pač ta pomenljiva resnica v čisljih bila nam vsaj toliko, kolikor je nasprotnikom — liberalcem, kateri

so poslednja leta živo in neprenehoma napredujoči nekako prehiteli katoličane — klerikalce, češ, da si prilastijo prihodnost. — Poglejmo, da se tega prepričamo, nekoliko k sosedom! — Po Nemškem, vzlasti v Prusiji, se je šola skoraj sploh znebila svojega verskega značaja. Kjer je vladal doslej v šoli, v vsem podučevanju in vzrejevanju duh krščanski, ondi se ponaša sedaj duh velikonemški. Kaže se, da meri vse na to, da se ljudstvu duh in telo vpreže v vojaštvo ter zgodaj privadi njegovega trdega jarma. Na to se obrača vse šolstvo, od najnižje učilnice ljudske do vseučilišča in znanstvene akademije v Berlinu, da le v duhovni in telovni sužnosti služi vse prusovskemu samodržateljstvu.

Tudi v Avstriji se je umakniti morala vera tako, da ni več središče v šolskem podučevanju in vzrejevanju. Kar je v Prusiji premišljeno nastavljeno, to se pri nas brez vésti in malo da ne brez ozira na konec posnema, ker je že šega tako. Razun tega se ponaša pri nas neka otročja nagajivost, češ, poprejšne vlade so tolikanj podpirale krščanstvo, — da-si velikrat brez pravega duha! — sedaj pa nalašč nasprotujmo. V ta namen so doma pripravili si školnikov in profesorjev brez katoliške vésti dokaj; pa so si jih za drage peneze naročili še iz Nemčije mnogo, ter so jih poviševali in preslavljevali tako, da so se nam nasprotniki zunaj Avstrije kar glasno posmehovali. Tako lahkomišjeno se je s šolo počenjalo v Avstriji in tako brezvéstno so se cepile dušne in tvarne moči v državi, kjer bi jih ravno živo treba bilo sklepati in krepčati, da ne bode plen sovražniku, ki dosledno iz vseh moči po njej preži.

Ostudno in žaljivo je bilo že sem ter tje po naših šolah počenjanje zoper katoliško vero in pravo. Temu nasproti je pa jako veselo in tolažljivo, kar je bilo pred nekaj časom brati v katoliškem ljudskem listu (Katholisches Volksblatt) v Draždanih, da se je o tej premenitni zadevi govorilo v prvi zbornici Saksionski, in je tim pomenljivše, ker se je glasilo iz protestantskih ust. Kolike previdnosti bi pričakovati smeli še le iz ust katoličanov, kateri imajo pravilo svoje v gotovem uku cerkvenem!

Kadar se je obravnavalo o proračunu ministerstva za nauk in bogočastje, je zbornici predsednik pl. Zehmen med drugimi rečmi spregovoril tudi to-le: „Veda je moč, pravijo mnogokrat, pomanjkanje olike pa vir siromaštva ali proletarijata; olika ali izobraženost še le povzdigne človeka k dostojnemu človeškemu bivanju. V tem je veliko resničnega, pa ni še resnica vsa. Le z umsko zedinjena srčna izobraženost daje pravo, človeka oblažujočo oliko, le-ta pa se more doseči le v krščanstvu (Prav res!), in samo le-ta bode rešila ali vravnala vzajemno družinsko vprašanje. Krščanstvo nalaga vsem stanovom enakomerne

nasprotni dolžnosti. Pomanjkanje prave omike človekove je vir siromaštva ali proletarijata in nekega divjaštva, katero se prikazuje sedaj po vseh stanovih. Sedajnosti na sramoto je, da se vsem pomnoženim izobraževalnim prilikam vklub prikazuje neka rastoča surovost, posebno pri mladih ljudeh, ki so se prištevali k prav za prav „olikaniu“ stanovom. Sedaj gledajo le na to, da si bistrijo um, pridobivajo vednosti in spretnosti; od tod prihaja sedanje prevzetovanje. Tudi šola se prevzema cerkvi nasproti in hoče le-to sem ter tje popolnoma odriniti. Velik del učiteljev — berite le njih zahtevanja — kaže neko samovlastno prevzetovanje. Sedaj imajo toliko in toliko učnih tvarin, da jih skoro ne učitelji ne učenci telesno in duševno obdelati ne morejo. Lepo se glasi: za šolske naučne namene niso preveč nobene daritve; ali — odveč nam je sramotno spoznanje, da — kar zadene velike možé in značaje — sedanost mimo nekdanjosti ni postala bogatejša in rodovitniša. Dasiravno se vse žrtvuje za naučne namene, rodi sedanost učenjake le srednje vrste in zavidno mora pogledovati ona na znanstva velike zvezde, ki se nam svetijo iz preteklih časov. Gleda naj se na oliko značajev. Ravno o proračunu naučnega ministerstva zdelo se mi je dolžno, da vam pokažem nekoliko senčne strani olike novodobne ali moderne.“ (Živa pohvala!) — „Zmota velika je“, pravi na to profesor dr. Fricke, „ako hočejo s samo oliko rešiti naloge novih časov. Ne le veda in znava, volja tudi in srce odločuje v življenju. Veda sama na sebi še ni moč, temuč le v službi blago vladane volje. Šole naše so z vedo tako preobložene, da so značajnemu izobraževanju ljudstva nevarne itd. — Naučni minister pl. Gerber odgovarja na to, da mora on kot predstojnik šolstven djansko smatrati svojo nalogo, in poslanec Meinhold v soglasji s predgovorniki pritrjuje, da se ljudstvo sedaj največ obrača od vere ter se udaja vživanju. — Sporočevalec pl. Planitz pa kaže naposled, da mu je čast in radost delovati v zbornici, kjer se čujejo take govorice. Potem se lotijo posebne razprave. —

Častno in veselo bi bilo tudi nam, ako bi se v naših deželnih in državnih zborih slišale take besede. V državnem zboru smo doslej slišali malo taci, dosta pa nasprotnih. Celo v deželnih zborih si le v nekterih še upajo govoriti možje, kakor jim veléva zdrava pamet, verna vést in cerkev katoliška. Tim bolj pa se glasijo poslednje tri zunaj zbornic po katoliških listih, društvih, učilnicah — bodi si takraj ali unkraj Litave. Mikavno in tehtno je, kar je v tem smislu o našem šolstvu slavljeno grof Henrik Zichy v katoliškem društvu Šopronjskem govoril nadalje:

„Čegar je šola, gospóda moja, tega je prihodnost. To resnico je nasprotna stranka spoznala prav dobro; toraj vidimo, kolikokrat in kjerkoli hočejo razrušiti cerkev, pričenjajo vsegdar s šolo. Duhoven, molitev, križ ali razpelo, pravilni poduk v krščanskem varstvu se odpravlja, šola pa napolnuje s času primernimi učitelji, knjigami, slikami. Da take naredbe polagoma, pa redoma nameravajo ljudem jemati vero, vé vsak, bodi si katolik ali protestant. Toraj pa tudi vidimo, da se zoper to počenjanje povsod, kjer liberalna napredovanjska domišljava, češ, saj ne potrebujemo nobene vere, duhov ni še pokvarila, vzbuja in dviguje močno nasprotovanje. Posebno trdo se verskega (confessionellen) značaja svojih šol držijo protestantje. Na Francoskem so reformirani (kalvinovci) sklenili unkrat, da v njihovih shodih

glasovati odslej sme le tisti, kateri se je reformatu ali kalvinskemu duhovniku dal poročiti in otroke svoje vzreja po reformaciji Kalvinovi. Vzlasti glasoviti so pa v tem oziru ogerski protestantje obojnega verstva; nobena, celo nobena protestanška šola se pri nas ni dala razglasiti za brezversko (confessionslos).

Mi sami naj toraj križem roke držé gledamo, kadar se ob krščanstvo pripravljajo naše šole? Mi sami, ki smo v veliki večini v vsej deželi, vzlasti v tej stolici, naj toraj pustimo, da nam ukazujejo liberalni možaki naprednjaki? Nikakor ne, gospóda moja, tega ne storimo nikdar! Marveč zahtevajmo pravice svoje do katoliške vzreje svojih otrok ter bраниmo si véрно katoliški značaj naših šol z vsemi zakonitimi ali po postavah dopuščenimi branili. Naše društvo nas bode v tem delovanju krepko podpiralo. To je sicer gledé na vesoljno cerkev vidoma jako mala ali skromna naloga; vendar — svest sem si, gospóda moja! ako naše društvo, bodi si še tako skromno, ta svoj namen po naši marljivosti, stanovitnosti, darovitosti in pravi verski vnémi — za ktere krepoti vas sedaj prosim — doseže, da, gospóda moja! rečem še enkrat, tedaj, le tedaj smo dolžnost katoliških očetov in možakov véрно dopolnili tudi mi!“ (Cf. Das Recht 1874 Nr. 115.)

Politični pregled.

V Ljubljani 21. avg.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja. Vradna „Montagsrevue“ deželnim zborom zatrduje, da nimajo nikakoršne politične veljave več, da naj se tedaj ne pečajo več z očlno državno politiko, ampak naj obravnavajo in pospešujejo le domače reči. Že Schmerlingova ustava je nameravala deželnim zborom vzeti vso veljavo, in bi bila to tudi izvršila, da bi se Ogrji ne bili branili priti v dunajski državni zbor. A februarški patent je deželnim zborom pustil vsaj toliko samostalnosti, da so oni volili državne poslance. Ko so se Madjari odtrgali od dunajske vlade, skušali so naši liberalci vse takrajlitavske dežele spraviti v skupni državni zbor; pa oni tudi tega niso mogli, dokler deželnim zborom niso vzeli pravice voliti poslance za državni zbor. Precej se je videlo, da z volilno spremembo družega ne nameravajo, nego deželnim zborom vzeti vso politično veljavo in jim le še pustiti nekako deželno opravništvo; ni se pa za trdno vedelo, ali so liberalci to dosegli ali ne. „Montagsrevue“ pa kar naravnost pravi, da so se jim te presrčne želje spolnile in da vlada deželne zbere le še pusti iz koristnih vzrokov. „Dostikrat, pravi „Mtgr.“, deželnim zborom in po pravici nismo nič zapupali, dokler smo morali pred očmi imeti prepotentne deželne zbere ultramontansko-federalističnih hujskačev. Deželni zbori pa, katerim je sedaj odkazan njihov naraven delokrog, ne zbuja nobene nezaupnosti več.“ Ta naravni delokrog so po „Montgr.“ zgolj domače reči. Vradna modrijanka prezira, da tudi sedaj imajo deželni zbori ne le pravico, ampak dolžnost vtikati se v postavodajalstvo. Ker vedno še obstoji nek paragraf deželnega reda, ki jim daje pravico stavljati svoje predloge o spremembi že obstoječih ali pa še le nameravanih postav, ki zadevajo blagor posameznih dežel. Taka postava je tudi sedanja ustava, ki živo sega v deželne razmere in ki sama pripoznava, da nekatere državne postavé utegnejo biti posameznim deželam na kvar, ter da bodo morali državnemu zboru deželni zbori na pomoč priti,

kterim poseben paragraf ustave to pravico daje. Pa če bi tudi tega paragrafa ne bilo, narodom že natorno pravo daje pravico varovati svojo samostalnost in svobodo. Deželni zbori bodo tedaj vedeli, kaj naj storé, da branijo pravice svojega naroda.

Liberalci so se že veselili, da se bode vnela borba med državo in cerkvijo. Ker namreč kraljevograški škof zaradi visoke starosti ne more več birmovati, je kardinal Schwarzenberg naprosil sosednega saksonskega škofa Forwerka, da bi tje prišel birmovat. Pa cesarsko namestništvo mu tega ni dovolilo, ker § 2. I. cerkvene postave določuje, da domače duhovne pri cerkvenih službah smejo nadomestovati le avstrijski državljani. Kardinal se je obrnil do ministerstva, ki je pa prepoved potrdilo. Schwarzenberg je proti temu protestoval ter poslal škofa Pruha v Kraljevigradec. Na veliko žalost liberalcev se je ta reč s tem končala in Schwarzenberg še ni zaprt.

Liberalni časniki dunajski so poročali, da volilci v okolici bruski podpisujejo nezaupnico za grofa Belcredija, da bi izstopil iz deželnega zbora. Pa to je gola laž, ker Belcredi v deželni zbor ni bil voljen od kmečkih občin, ampak od vélikih posestnikov.

Srbski patrijarh Ivačkovič je bil 18. t. m. z veliko slovesnostjo inštaliran.

Vnauje države.

Pruska. Kako silna že prihaja borba s cerkvijo, pričá okrožnica ministra notranjih zadev, ki vradom zapoveduje, da naj, kadar hočejo zapreti kakega katoliškega duhovna, na noge spravijo dostojao število žandarjev; če bi se zdelo potrebno, naj se pokličejo na pomoč še vojaki, ki naj pri kakem upiranju rabijo orožje.

Francoski prezident Mac Mahon potuje po Bretagni in sliši marsiktero pritožbo o slabem stanju kupčije, obrtnije itd. Pozneje bode obiskal izhodne kraje in tudi trdnjavo Belfort. — Sodnijska preiskava zaradi bega Bazaineovega je pokazala, da so skoro vsi čuvaji tega sokrivi in da Bazaine je ušel skoz vrata. Da bi bili to zakrili, so navlašč obesili vrv skoz okno čez skalnato bregovje, češ, da se je po nji spustil navzdol. Pismo do ministra notranjih zadev, v katerem njegova žena pripoveduje, kako ga je s pomočjo svojega stričnika ona sama rešila, je tedaj čisto zlagano! Menda pa ji tega nihče ni verjel, še „Köln. Ztg.“ ne, ki je prva vse to objavila. Pomenljivo je, da je Bazaine brez vsega strahu naravnost na Nemško šel ter v Kolonji pruskega vojnega guvernerja obiskal in od njega zopet obiskan bil. Je bilo vse to morda že prej dogovorjeno?

Pij IX. se s Serranom dogovarja o imenovanji škofov za izpraznjene škofije. Nekteri so hoteli v tem videti dokaz, da papež pripozna Serranovo vlado. Čemu bi je tudi ne? Katoliška cerkev se strinja z vsako vlado, zlasti z res svobodno, t. j. tako, ki spoštuje enakopravnost vsih, tedaj tudi katoličanov.

Angleški list „Daily News“ iz New Yorke vé, da španjski poslanec pri ameriškanih zaveznih državah g. Polo je dobil iz Madrida povelje pozvedeti, kaj Amerikanci poreko, če bi Španjska Nemcem odstopila otok Portorico. Pruska bi ji za to s svojimi ladijami pomagala proti Karlistom in poskrbela, da v Londonu dobi denarjev na posodo. Polo se je branil prevzeti ta posel in je bil zaradi tega domov poklican. „Cor. Bur.“ meni, da je ta vest izmišljena, nam pa se zdi po vsem tem, kar sedaj počenja Nemčija, čisto verjetna.

Izvirni dopisi.

Iz Stare Loke 17. avg. (Osemstoletnica). Posamezni zgodovinski dogodki čestokrat odločilno vplivajo na životni razvoj, na dušno in telesno blagostanje kacega naroda ali pojedinega človeka. Naravno je toraj, da se spomini na take srečne dogodke slavijo v primernih slovesnostih. Na ta način se proslavljajo, opoživljajo in širijo blage, vzvišene ideje, ki so življenju človeštva utelesene, kakor duša telesu. Sedanjcem se pri takih prilikah zbuja čista in jača zavest vsezmagovalne, da si večkrat za kratek čas stiskane in teptane pravice, resnice in prave blagosti. Taka zavest je pa plodna mati čistejše nravnosti, krepkejšega delovanja in jeklene vstranosti v dobrem. Prednikom so take slavnosti dostojen davek dolžne hvaležnosti; potomcem pa služijo v podžigalen, blagotvoren zgled.

Gotovo so taka ali enaka premišljevanja vdihnili staro-loškemu g. dekanu modri sklep, 4. avg. slovesno obhajati čez osemstoletni obstojs tukajšnje fare. V resnici redek dogodek, vreden slovesnega praznovanja! Versko znameniti dogodki so že sami po sebi vredni, da se javno, častitljivo preslavljajo; v današnjih, sv. cerkvi toliko sovražnih časih pa je to še posebno dobrodejno, čez vse koristno in potrebno. Sv. mat kat. cerkev ima sicer nepretrgano verigo tacih kršansko življenje oživljajočih praznovanj v preteklosti. Ali primerni dogodki iz sedanosti imajo veliko večji moč, in naredé globočejši vtis na ljudstvo ne le tistega kraja, ampak tudi drugod, ker so kaj nenavadnega.

Sovražniki sv. cerkve popadejo hlastno najmanjši vgodno priliko, da zoper sv. cerkev demonštrirajo in širijo versko mlačnost. Celo kranjske pionirje črvicega liberalizma je bila obšla taka želja o priliki verskih postav. Neodpušljiva malomarnost bi tedaj bila, ko bi se od naše strani opustili po enaki poti kolikor največ moč storiti za oživljenje in krepčanje verske vneme. Pustite ljudstvo dremati, in zaspalo bo. To dobro vedo naši zakonodajni organi, za to so prilastili državi oblast prepovedovati izvanredna obhajanja službe božje. Ako se pa ljudstvo po nenavadnih cerkvenih slovesnostih drami, oživelo in ojačilo se bo. Nasprotnike s takimi pomočki osramoté, oplaše in oslabe. Zvesti verniki se pa potolažijo, osrčijo. Stvar sama pridobi več veljave in več pogumnih svetovalcev.

Že iz teh zgolj naravnih vzrokov je tedaj vse hvale vredno, da so se tudi po naši mili domovini sijajno proslavljale papeževa pet in dvajset in osem in dvajset letnica.

Vernemu našemu ljudstvu sicer ni treba še le izbujati verskega čutja; je, hvala Bogu, njemu tako globoko in čvrsto vkoreninjeno, da mu ga ne bi mogli izrjavati še tako trinoški Neroni. To se je pokazalo tudi pri tukajšnji slovesnosti. Vdeležba je bila prav obilna, da si je bil čas splošne mlačve. Od blizo in daleč so se ljudje celo devetdnevno zbirali v tukajšnjem veličastnem hramu božjem. Vabile so jih posebno božje milosti ki so se ta čas v cerkvi delile; silila jih je hvaležnost za dobrote, ki so jih prejemale iz farne vstanovitve sami in njihovi pra-pradedje; gnala jih je pa tudi vesela, sveta navdušenost za preimenitno resnico, katero nam tudi ta dogodek glasno potrjuje. In ta resnica je: nerazrušljivost, vekoovitost božjega kraljestva! Evangelska prilika o goršičnem zrnu se kaže v tem slavnem dogodku kot dejanska resnica. Od treh farnih cerkev vedo pripovedovati ljudje; druga je bila

lepši od prve, in sedanja presega po svoji veličastnosti obe in še marsiktero drugodno. Tako se razširja in vtrjuje božje kraljestvo na zemlji sploh. To je v sedanjih časih krepko tolažilo za vsa verna srca.

Obilno vdeleževanje pri tej slovesnosti nam je pa tudi živ dokaz, da našega dobrega ljudstva ni še okužil brezverski duh današnjih dni. „Hrib se omaja in hrast, zvestoba Slovenca ne gane,“ ta pesmiški izrek velja pred vsim o verski zvestobi našega naroda. Trdno smo prepričani, da bo vedelo slovensko ljudstvo pokazati svojo zvestobo do Boga, pokoršino do sv. cerkve in ljubezen do duhovščine v tem lepšem svitu, čem hujše so poskušnje, ki ga zadevajo. V take misli smo bili vtopljeni, ko smo prelepo slovesnost veselo končali 12. avg.

Domače novice.

Ljubljana, 22. avgusta.

(*Novo mladoslovensko politično društvo*) se je konstituiralo preteklo soboto in volilo, kakor ni bilo drugače misliti, dr. Vošnjaka za predsednika, vse druge količkaj znane in zmogljive mladoslovence, med njimi vse poslance, pa za odbornike ali oficirje z manj zvezdami kakor jih dobi dr. Vošnjak. Dasiravno so mladiči na dva praznika zbobnali vse svoje privržence skup k zboru pisateljskega društva in seji odbora „narodne tiskarne“, jih je vendar prišlo malo več skup, kakor se shaja jih njihove barve navadno v Tavčarjevi gostilnici. Dr. Zarnik, kateri zdaj že davno ni imel prilike kaj spregovoriti in bil vsled tega že zelo napet, je spustil svojega govorniškega volka tudi precej pri tem shodu na oder in ta je brenčal navadne viže, „Narodove“ o „klerikalnih staroslovcenih“ in mnogo družega pogretega. Najbolj zanimiva se nam zdi trditve Zarnikova, da imajo vsled tega, ker je duhovščina svoj vpliv do naroda zgubila (?), mladiči več poslancev ko stari. Dr. Zarnik! Ali še šteti ne znate! Le štejte! Vi, Vošnjak, Pfeifer, Razlag, Nabergoj, Laurič, morda tudi dr. Serbec. To je vse, kar mladi na poslancih premorete, potem smo pa skozi. Koliko jih pa imamo „neliberalni“ ali „klerikalni“ Slovenci? Vse druge in teh bo kakih 25. Kako ste se li računstva učili, da se vam 7 več zdi, ko 25? Potlej pa tudi, če vas je toliko mladih, kako da še „pisateljsko društvo“ vaše ni moglo imeti občnega zbora, ker še 15 udov, ki so za-nj potrebni, niste mogli skup zbobnati? Le bahati se ne, če kdo nič nima! Od vzvišenega do smešnega je le en korok, a od smešnega do vzvišenega nazaj ni nobene poti. — Prejšni dan je imel tudi odbor „narodne tiskarne“ sejo. Kaj se je sklepalo, tega nam še „Narod“ ne ve povedati, tudi mi ne vemo nič o nji. Nikakor pa to, kar se je obravnavalo, ni moglo biti veselega obsega.

(*Notranja naprava nove realke.*) Deželni odbor naznanja, da se bo izdelava notranje naprave nove realke oddala tistim, ki bodo za njo najmanj zahtevali. Cenjena je 3147 gold. Kdor želi kako delo prevzeti, naj do 25. t. m. svojo ponudbo pismeno izroči deželnemu odboru. Do 1. oktobra pa mora vsa naprava biti izdelana in postavljena.

(*Služba sekundarnega zdravnika*) v dež. bolnišnici s 400 gld. letne plače, prostim stanovanjem, 5 sežnji drv in 18 funti sveč, je razpisana. Prosilci, ki morajo znati nemški in slovenski jezik, naj svoje prošnje do 15. sept. oddajo pri direkciji deželnih dobrodelnih zavodov.

(*6 Metelkovih štipendij po 24 gld.*) za učitelje, ki pospešujejo sadjerejo, je razpisanih. Prosilci naj prošnje pošljejo do 20. sept. po okrajnem šolskem svetu deželnemu šolskemu svetu.

(*Vojaške vaje.*) 28. divizija pešcev se bo v začetku meseca septembra zbrala v Ljubljani; 7. divizija pa bo do 1. do 12. septembra imela vojaške vaje pri Postojni in 14. sept. s tridnevnim manevrom jih končala.

(*Ponarejenih goldinarških bankovcev*) je te dni neki Lah hotel oddati v prodajalnici g. G. za nakupljeno platno. Ker so jih pa precej spoznali, jih je zopet spravil. Policija ga išče, pa pravijo, da jo je potegnil skoz Postojno proti Trstu.

(*Anton Petovar*), o čegar konečni sodnijski obravnavi smo zavoljo pomanjkanja prostora poročilo morali odložiti za prihodnjič, je bil v četrtek obsojen po porotnikih zarad goljufije in je dobil 2 leti težke ječe.

(*Poštno.*) Na prošnjo ljubljanske kupčijske zbornice se je pošta tako uredila, da se bodo pisma od osmih zjutraj do osmih zvečer oddajala in prejerala. Pri denarni in vožnji pošti se bodo podaljšale uradne ure koj, ko se odpravijo neke zavere. Dobro!

(*Iz seje deželnega odbora 8. avgusta.*) Na odgovor ministerstva, da se deželnemu zakladu ne more dovoliti iz državnega zaklada prošeno posojilo 100.000 gld. za izplačevanje učiteljev ljudskih šol, se je dež. odbor obrnil do deželne vlade, da bi po svojih organih pospešila pošolskih okrajih pobiranje šolskih priklad, da se povrne deželnemu zakladu, kar je za učiteljske plače založil. — Načrt poročila do deželnega zbora o preselitvi cesarskih uradov iz Planine v Logatec se je odobril. — Na dopis deželnega šolskega sveta za 3000 gld. podpore iz normalno-šolskega zaklada za zidanje šole v Borovnici se je sklenilo odgovoriti, da naj se zahteva potrebna podpora iz državnega zaklada, ker je v državnem proračunu za leto 1874 dovoljena zdatna podpora za ljudske šole na Kranjskem. — Deželnemu šolskemu svetu in mestnemu magistratu, ki sta se oglasila za šolske prostore v licealnem poslopji, iz katerih se realka izseli, se je naznanilo, da 2 sobi, v katerih sta bila zdaj VI. razred realke in II. razred učiteljskega izobraževališča, vzame deželni muzej za svoje namene, zarad družih dosedanjih realkinih sob za namene učiteljskega izobraževališča oziroma mestne šole naj se pa deželni šolski svet in mestni magistrat sama pogodita, ker vtrjenih pravic do prostorov v deželnem licealnem poslopji nima niti učiteljsko izobraževališče, niti mestna šola. — Prof. Alf. Müller-ju iz Maribora se je na njegovo poročilo o preiskavanji trojanskega kraja gledé rimskih spominkov dovolilo 80 gold. podpore iz muzealnega zaklada za preiskavanje Hrušice (Birnbaumerwald) gledé rimske ceste, ki je skoz one kraja peljala.

Razne reči.

— Program mariborske gimnazije obsega podučna spisa: „Die Reihenfolge der Olyntischen Reden des Demosthenes. Vom k. k. wirklichen Gymnasiallehrer Jak. Purgaj“ in „Jovan Vesel Koseski in njegova dela“. Kritično estetična razprava. Spisal Fr. Wiethaler.“ Pravih učiteljev je bilo 12, suplentov 6, učencev pa na koncu šolskega leta 238, in sicer 135 Slovencev, 86 (?) Nemcev, 4 Hrvati in 3 Madjari. Za zrelostni izpit se je oglasilo vsih 25 osmošolcev, katerim se je pridružil še neki prejšnje leto zaostal učenec. Izmed njih jo je

dostalo 22, med njimi 2 z odliko, 2 sta bila vržena za eno leto, 2 jo smeta prej ponoviti, 2 pa sta že pred ustmenim izpraševanjem izstopila.

— Ogenj je 11. t. m. ob 6 zvečer vpepelil neko kajžo z drugimi poslopji vred v Bukovici pri Vodica. Škoda znaša 800 gl.; za 400 gl. so bila poslopja zavarovana.

— Cesarja na Česko bode spremljalo več nego 300 oseb. 8. prih. m. bode v Pragi delil avdijence. Ustavake največ jezi, da bode nadvojvoda Albreht za čas vojaških vaj stanoval pri — proštu staroboleslavskem!

— Cesar so svoj god obhajali v Ištu. Cesarjevič Rudolf se bode od tam okoli 15. sept. podal k vojaškim vajam pri Dunaju.

— Profesor Döllinger je razposlal v imenu nekega odbora za cerkveno zedinjenje vabilo k neki konferenciji, ki bode 14. septembra v Bonu, in koje se smejo vdeležiti možje ktere koli vere, da se pogovore o cerkvenem zedinjenju na podlagi verskih spoznatev prvih stoletij. Ti možje delajo, kakor da bi bil Jezus njim izročil varstvo svoje cerkve.

— Spominke so postavili rodoljubi česki v nedeljo 16. t. m. dvema možema; prvega slavnemu pesniku in dramaturgu V. Kl. Klicperi, na zelenih bregovih tihe Cidline v Chlumecu, kjer je bil rojen, drugega pa v Graefenbergu zdravniku Prisnicu vstanoviteljju ondošnjih toplic. Tretji spominke bode slavno odgrnjen 22. in 23. t. m. v Prerovu svetu znanemu slovanskemu pedagogu Komenškemu. Tako so Čehi napravili tri spominke naenkrat! Slovenci pa že leta in leta ne moremo izvršiti še samega Vodnikovega ne!

— Za česko narodno gledališče je do sedaj podpisanih 82,610 goldinarjev.

— Česki deželni odbor, piše „S. u. M. Ztg.“, neki namerava o priliki cesarjevega bivanja v Pragi vsa deželna poslopja kinčati le z rumeno-črnimi, ne pa tudi z deželnimi zastavami. To bi bilo krivično; deželni odbor ima do dežele dolžnosti, katerih ne sme prezirati, in dežela ima pravico zahtevati, da njene barve vihrajo poleg habsburškega prapora, ko česki kralj stopi v glavno mesto svoje zveste kraljevine.

— Andrassy špekulant. Nedavno je grof Andrassy kupil blizo Budina dve hiši, prav za prav baraki, za 10.000 gl. Grof je hiši dal okusno popraviti, ter ji prodal za — 200.000 gl.

— Hinek Militký, lastnik tiskarne in do nedavno časopisa „Slovana“, generalni zastopnik banke „Slavije“ v česki kraljevini, je 10 t. m. v Pragi umrl. Ranjki je bil posebno v narodnogospodarskem oziru strokovnjak, kar je pokazal pri „Slaviji“ in pri drugih zavodih domačih.

— Surovec. V vasi Čechovice na Šlezkem je 7. t. m. umrla žena necega posestnika vsled — pretepanja po svojem možu. Sodnija je hudobneža kot ubijalca potegnila v zapor.

— Parni mlin zgorel. V Kielu je 24 p. m. pogorel parni mlin Langa. Škoda na pohištvu znaša 412.500 gl., na strojih in blagu 204.100 gl. Zavarovan je bil pri „Evropi“ in „Felixu“, ki bosta morala izplačati nagrade 300.000 gl.

— Sprememba v lavantinski škofiji: Fara Brezje je podeljena č. gosp. Val. Seliču, sedaj župniku v Podgorji.

Umrli so:

14. avg. Pavla Jenko, krčmarak otrok, 3 1/2 „ za vnetjem vrata. — Frančiška Rus, dežnikarjev otrok, 4 1/2 m., za oslabiljenjem možgan.

15. avg. Matej Gorjanec, otrok delavsk v cig. fabr., 10 m., za vnetjem vrata. Marija Cugel, delavka, 46 l., za mrzlico. — Alojzij Schwarzbach, kolarjev otrok, 2 1/2 m., za drizgo.

16. avg. Neža Arnež, gostaška vdova, 56 l., za trebušno vodenico. — Miha Vavpetič, krčmarak otrok, 2 l., za vnetjem vrata. — Miha Dolničar, kajzarjev sin, 24 l., za škorbuto.

17. avg. Anton Hahm, godec, 82 l., za slabostjo. — Štefan Miskolič, ref. vojaškega pridigarja otrok, 10 1/2 m., za vodenico v možganih.

18. avg. Miha Mlinar, krčmarjev otrok, 6 tednov, za božjastjo. — Urša Zirmav, zidarjeva žena, 67 l., za prsno vodenico. — Emilija Schwingshakl, posestnišk otrok, 4 1/3 m., za drizgo. — Marija Mandel, kurjačev otrok, 6 m., za drizgo.

19. avg. Robert Zupančič, otrok drž. pravd. namestnika, 14 mes., za božjastnim krčem. — Anton Zalar, delavec, 40 l., za pljučno sušico. — Janez Tomšič, gruntar, 40 l., za vnetjem možg. mreže. — Jože Majdič, gruntar, 50 l., za spri denjem krvi.

20. avg. Rihard Poš, rejencec, 5 l., za vnetjem vrata. — Jaka Vovk, delavec, 25 l., umirajoč v bolnišnico prinesen. — Marija Jerančič, gostica, 64 l., za pljučno vodenico.

Eksekutivne dražbe.

24. avg. 3. Mat. Jelent ovo iz Preloga (1173 gl.) na Brdu. — 3. Jan. Požun-ovo iz Drnovega (110 gl.) v Litiji. — 3. Terez. bar. Feldego-ove gozd in vinograd (110 gl.) v Litiji. — 2. Mih. Gašperlin ovo iz Poženika (368 gl.) v Kranji. — 1. Fr. Pucelj-ovo iz Zlatnika (2006 gl.) v Ribnici. — 1. Jak Krašove-ovo iz Vernik-ove hiše (2525 gl.) v Ložu. — 1. Bart. Blaž-ovo iz Komende (1115 gl.) v Ljubljani.

25. avg. 3. Jan. Ozimek-ovo iz Povrāja (2080 gl.) v Krškem. — 2. Fr. Tomšič-ovo iz Bistrice (5750 gl.) v Bistrici. — 2. Ant. Ješenak-ovo (1600 gl.) v Radoljci. — 1. Mat. Žganc-ovo iz Rodleka (890 gl.) v Ložu.

26. avg. 1. Pet. Cerar-jev travnik iz Podstrani na Brdu. — 3. Jan. Kogovšek-ovo iz Rovt (3285 gl.) v Planini. — 3. Fr. Čelhar-jevo iz Šen'petra (234 gl.) v Postojni.

Denarstvene cene.

20. avgusta.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	71.25	71.35
5% renta v srebru	74.50	74.70
Srečke (lozi) 1854. l.	98.—	98.50
„ „ 1860. l. cel.	107.—	107.35
„ „ 1860. l. petinke	110.—	110.35
Premijski listi 1864. l.	133.75	134.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	75.50	76.25
Hrvaške in slavonske po 5%	80.—	—
Sedmogradske po 5%	75.—	75.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	973	975
Unionske banke	125—	125.50
Kreditne akcije	237.50	237.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	900.—	910.—
Anglo-avstr. banke	149.25	149.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	159.25	159.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	105.—	105.50
„ „ 50 „ „	52.—	53.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	25.—	25.50
Salmove „ 40 „ „	30.50	31.50
Palfi-jeve „ 40 „ „	25.50	26.50
Clary-jeve „ 40 „ „	23.—	24.—
St. Genois „ 40 „ „	24.—	25.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	19.—	19.50
Waldstein-ove „ 40 „ „	20.75	21.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.25	5.26
Napoleons'or	8.78 1/4	8.79 1/2
Srebro	103.40	103.60

Jurij Dornik-ova

zaloga olja

v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzajem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastoj in franko. (4—28)

Telegrafične denarne cene

21. avgusta.

Papirna renta 71.25. — Srebrna renta 74.65. — 1860letno državno posojilo 106.75. — Bankine akcije 974 — Kreditne akcije 238.25. — London: 109.65. — Srebro 103.40. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.79.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	Mernik							
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa	Soršice
v Ljubljani	2.75	1.65	1.55	1.00	2.20	2.10	2.15	2.10
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—	—
v Loži	2.90	1.95	—	—	2.40	2.50	2.90	—
v Novomestu	2.65	2.00	1.50	0.95	2.90	—	—	2.33
v Sodražici	3.20	—	2.00	—	2.40	—	2.00	—
v Mariboru	3.25	2.05	1.70	1.35	2.65	2.05	2.25	—
v Ptujju	2.38	1.90	1.50	0.90	2.35	2.00	—	—
v Celji	2.70	2.00	1.20	1.00	2.40	2.20	2.00	—
v Celovcu	2.75	1.95	1.80	1.70	2.46	—	—	—
v Trstu	3.10	1.90	—	1.12	2.15	—	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—	—
v Siseku	—	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	2.65	1.60	1.75	0.90	2.25	2.00	—	—
na Dunaju	3.05	2.20	—	1.55	—	—	—	—
v Peštu	3.00	2.15	1.60	—	2.10	—	—	—
v Pragi	3.25	2.76	2.07	1.65	—	—	—	—
v Građcu	3.40	2.50	—	1.70	2.45	—	—	—

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loži	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptujju
Masla funt	0.52	0.46	—	0.50	0.48	—	—	—
Špeha „	0.42	0.44	—	—	0.44	0.40	0.44	0.38
Leče mernik	3.—	2.60	—	4.00	—	—	—	—
Krompirja „	1.45	—	—	—	1.20	1.00	1.00	0.90
Fižola „	3.30	—	—	—	2.90	—	—	—
Sena cent	1.25	1.20	1.40	1.00	0.80	1.70	1.00	1.50
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	—	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefant	0.30	0.26	—	—	—	0.28	0.28	0.30
Teletice „	0.25	0.30	—	—	—	0.30	0.28	0.30
Jaje za 10 kr.	2	6	—	5	6	—	—	—

V Trstu: Olje dalmatinsko po 30, najboljšo po 44—46 gl., sladkor 29—21 gl., kava Rio 40—57. Java po 64 gl., rajž 10—12 gl. cent. Petrolej 10—11 gold. cent.

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti

spominjki
(monumenti),
krizi za altarje in veliki
krizi za pokopališča,

izgotovl eni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvanji, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vltite podlage (stala — mesto kameutih) edino le pri

C. M. Pobisch-u.

mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in njegovi zalogi križev (auf der Schmelz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisl se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vltimi in pozlačeniimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisl cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo.

(9—23)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.